



# EVROPA

**Poloha, rozloha, hranice  
členitost, povrch**

# Krátce historie posledních 105 let Evropy

**Evropa – světa díl kulturně, politicky, historicky odlišný od okolního světa, ale součást kontinentu Eurasie.**

Ekonomicky a politicky zejména **v posledních 100 letech dominující vliv** na dění v celém světě... hlavně díky kolonizaci od 16. století /Amerika, Indie, Afrika, Austrálie/.

V historickém vývoji protichůdné tendence, jak integrační tak separační.

1. polovina 20. století **boj Německa a Ruska o uspořádání kontinentu.**

Po 2. světové válce se svět /Evropa/ rozdělil „**železnou oponou**“ na západ pod USA a východ pod SSSR.

V 90. letech 20. století **rozpad SSSR**, rozdělení Československa, rozpad Jugoslávie /válečný/.

**46 samostatných států, většinou unitární federace, 12 monarchií, závislá území.**

**Evropská Unie 28 států, NATO 29 států ...** Rusko v posledních letech brání integraci

## Společné

- Příznivé přírodní podmínky
- Nerostné suroviny částečně vyčerpány
- Nízká porodnost
- Vysoká střední délka života
- Nízká kojenecké úmrtnost
- Vysoká životní úroveň
- 60% lidí pracujících ve službách
- Vysoce efektivní zemědělství
- Vysoce funkční doprava
- Společná historie, tradice, kořeny

## Rozdílné

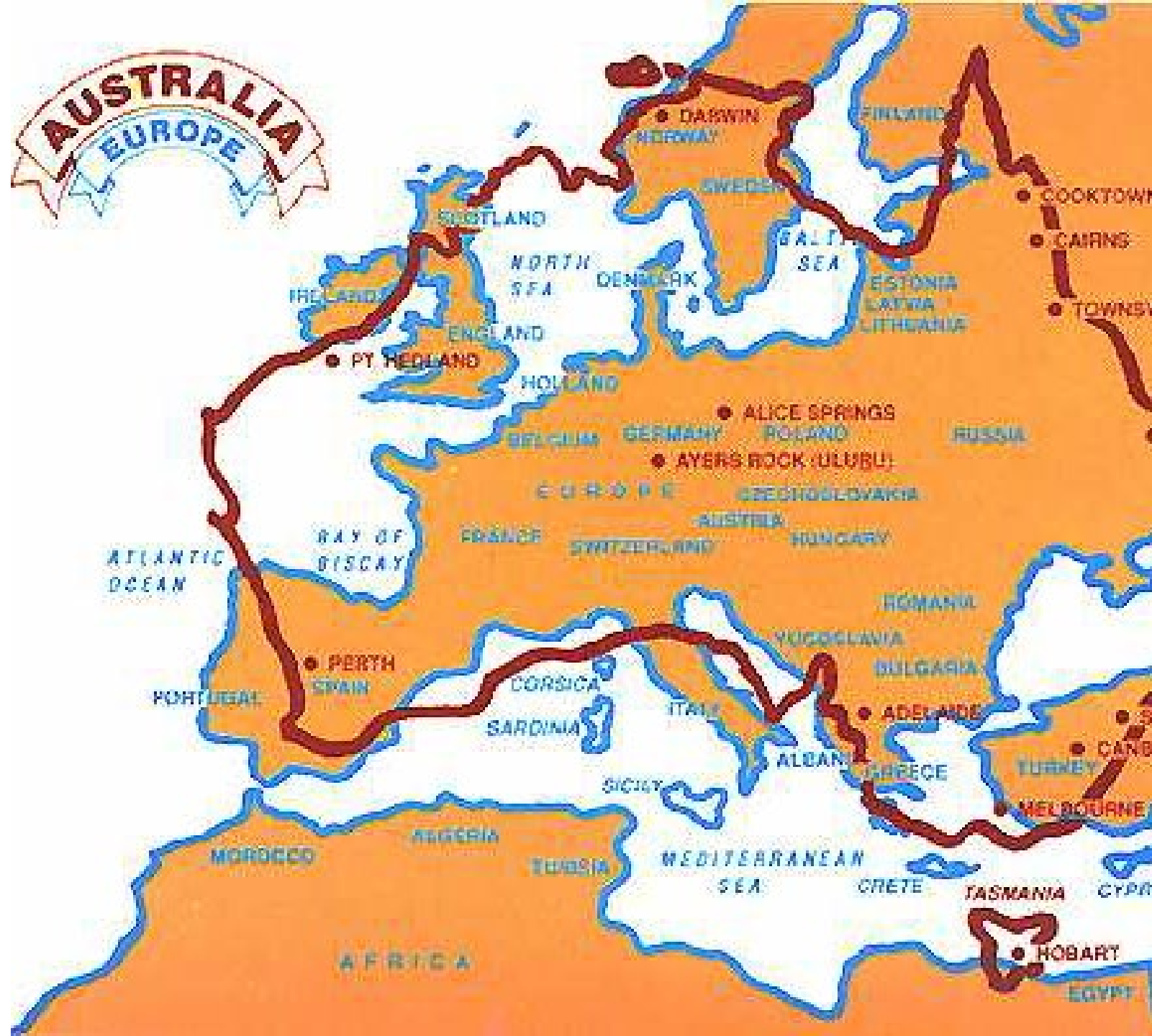
- Kulturní odlišnosti
- Jazyky
- Národnosti
- **Náboženství**
- Ekonomická úroveň klesá od západu k východu, od severu k jihu



# Co Evropu spojuje a co rozděluje?

# Rozloha Evropy

- **2. nejmenší světadí** po Austrálii;
- představuje 7% z rozlohy veškeré pevniny;
- **nejnižší** průměrná nadmořská výška /cca 300 m/;
- **nejčlenitější** pobřeží;
- největší **hustota** zalidnění;
- východní a severní polokoule
- **nultý poledník** prochází Londýnem /světový čas/
- 3 časová pásma /Moskva +3/





Pásmový čas /1 hodina/ soubor místních časů, 15° kolem daného poledníku, používající stejný čas.

- Základním časovým pásmem je okolí nultého poledníku Londýn, Anglie. **Greenwichský čas (dnes označován UTC).**
- Ostatní časová pásma jsou popsána rozdílem počtu hodin, o které se v nich platný čas liší od UTC (+) východ (-) západ.
- Z praktických důvodů se tvary časových pásem přizpůsobují hranicím států.

# Železná opona

- **neprostupná hranice mezi západním a východním blokem v době „studené války“**
- pod vlivem USA, západní blok, **NATO**;
- pod vlivem SSSR – východní blok, **Varšavská smlouva**;
- Symbolem se stala **Berlínská zeď 1961**

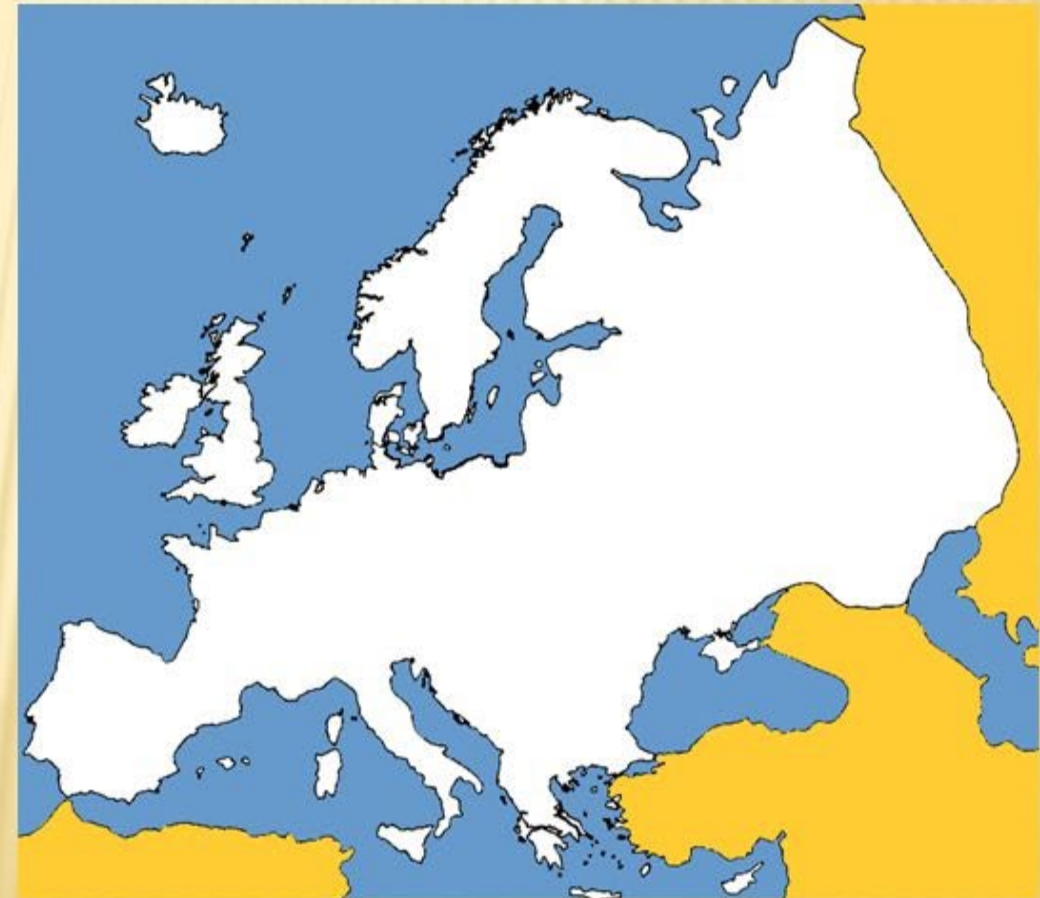
V ČR hranice od roku 1952 jako reakce na útoky lidí přes hranici, 2 – 10 km zóna **System 3 plotů /zakázané a hraniční pásma/**

- 2,5 m vysoký ostnatý drát
- Poté plot s vysokým napětím 3000 – 6000 V
- třetí jako ochrana před zvěří



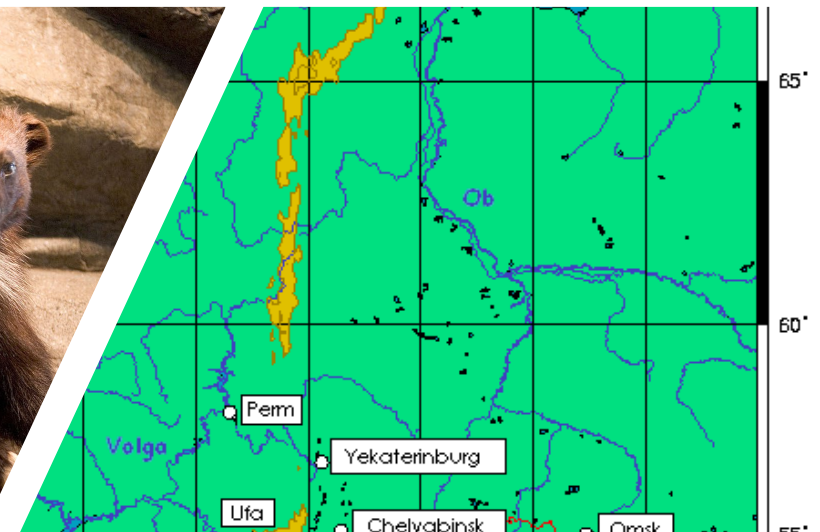
# Hranice Evropy

- na západě: Atlantský oceán
- na severu: Severní ledový oceán
- na jihu: Afrika
- na východě: Asie
  - pohoří Ural
  - řeka Emba
  - západní pobřeží Kaspického moře
  - Černé moře



# Hranice Evropy - Ural

- Ural /Uralské hory/ se nachází v centrální části Ruska a odděluje evropské a asijské Rusko, současně je také geografickou hranicí mezi Evropou a Asií.
- nejvýznamnější Ruské pohoří táhnoucí v délce téměř 2 500 km ve směru sever-jih.
- rosomák sibiřský, los, vlk, medvěd ...
- těžký průmysl Ruska, nerostné suroviny /železo, uhlí, zlato, nikl .../





# Hranice Evropy - Kavkaz

... v užším pojetí Kavkaz je mohutná horská hradba v jihozápadní Asii mezi Černým a Kaspickým mořem, která měří asi 1 200 km.

... v širším pojetí Kavkazský region pak označení pro celou okolní oblast mezi Černým a Kaspickým mořem, zahrnující **Gruzii, Arménii, Ázerbájdžán, Čečensko** a nejjižnější část Ruska. Také se sem dá zahrnout území **Jižní Osetie**, či případně **Abcházie**. Tento region patří jazykově a kulturně k nejpestřejším na světě.



Elbrus 5642 m



# Evropa

## Povrch

- Povrch Evropy tvoří převážně nížiny 60 % /kontinent s nejnižší nadmořskou výškou/
- Nejvyšší pohoří jsou **Alpy**, současně nejmladší vznik;
- Nejstarší jsou **Skandinávské hory** na severu Evropy;
- Evropa je velmi členitá ...



# Evropa - nížiny

- zalednění sevřelo pevným ledovým krunýřem severní část Evropy a vytvořilo zde řadu nížin, plošin a rovin;
- dnes převážně hospodářsky využívány;

## 1. Východoevropská

## 2. Kaspická

## 3. Baltská

## 4. Dněperská

## 5. Valašská /Rumunská/

## 6. Uherská

## 7. Pádská

## 8. Středoevropská /Středopolská, Severoněmecká/

## 9. Francouzská





**1. Apeniny /Itálie/**

**2. Ural /Rusko/**

**3. Dinárské hory  
/Balkán/**

**4. Pyreneje /Francie a  
Španělsko/**

**5. Skandinávské pohoří**

**6. Alpy**

**7. Karpaty**

**8. Kavkaz  
/sporné, jestli  
jsou v Evropě/.**

**Evropa -  
pohoří**

# Evropa - poloostrovy

- Kola (Rusko)
- Skandinávský
- Jutský /Dánsko/
- Bretaňský (Francie)
- Pyrenejský (Španělsko)
- Apeninský (Itálie)
- Balkánský
- Krym (Ukrajina)
- Peloponés (Řecko)



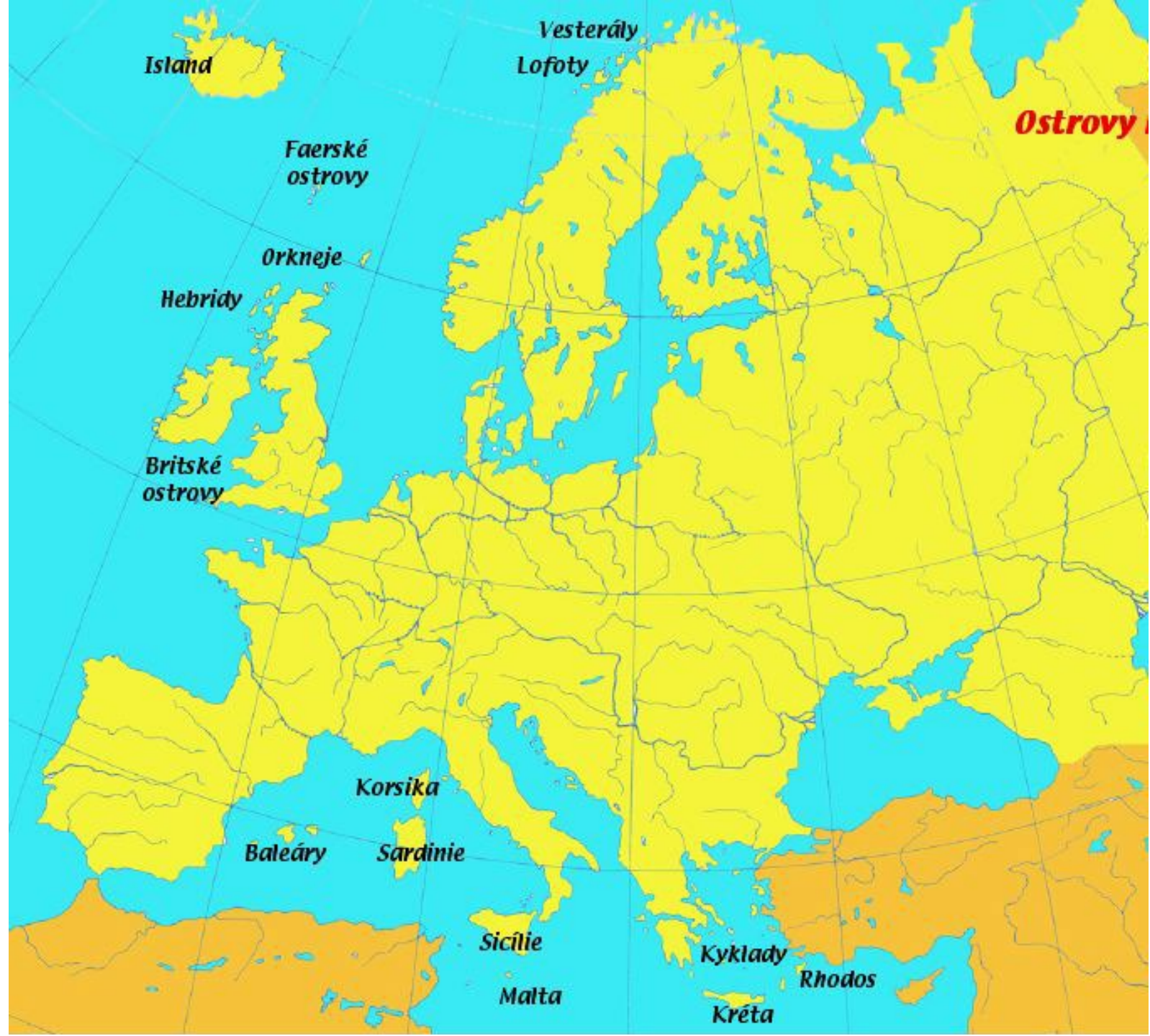
## Poloostrov Kola /Kolský/

- Příjemné klima vlivem golfského proudu;
- **Murmansk**, nezamrzající přístav;
- Barentsové a Bílé moře;
- Mnoho jezer, divokých řek;
- **Kolský super hluboký vrt**, 12 261 m někdy označováno jako „Díra do pekla“.



# Evropa - ostrovy

- Ostrovy France Josefa
- Špicberky
- Lofoty
- Island
- Faerské ostrovy
- Britské ostrovy
- Korsika
- Sardinie
- Baleáry
- Sicílie
- Kréta
- Rhodos

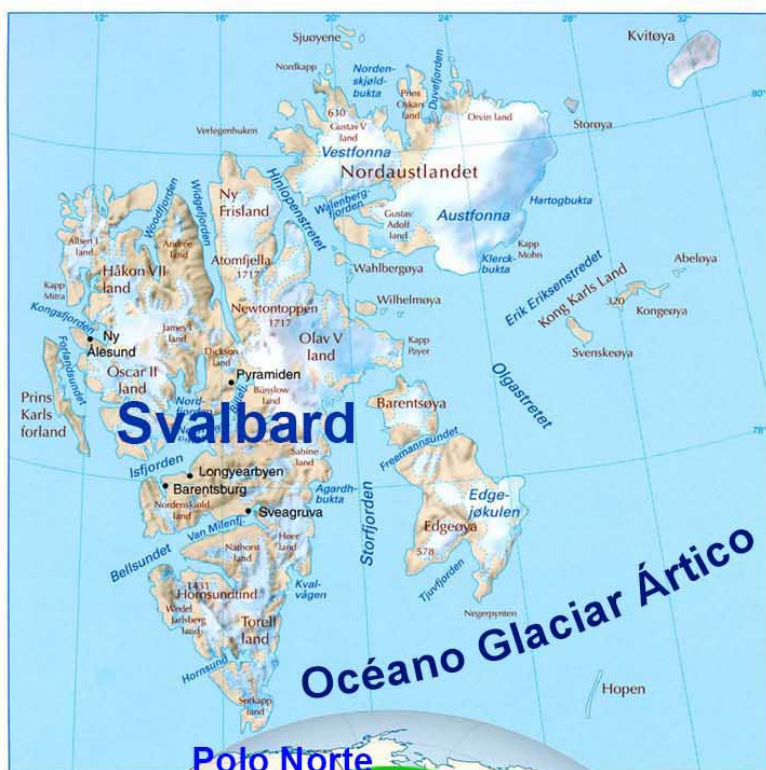


# Lofoty

- souostroví při norském pobřeží tvořené asi 80 ostrovy
- Lofoty vybíhají z norské pevniny směrem do Atlantiku
- Nejvýznamnější ostrovy jsou propojeny tunely a silničními mosty
- obývané lidmi asi šest tisíc let, **vikingové, dnes muzeum;**
- Díky působení Golského proudu je klima na Lofotách vzhledem k jejich poloze za severním polárním kruhem relativně mírné



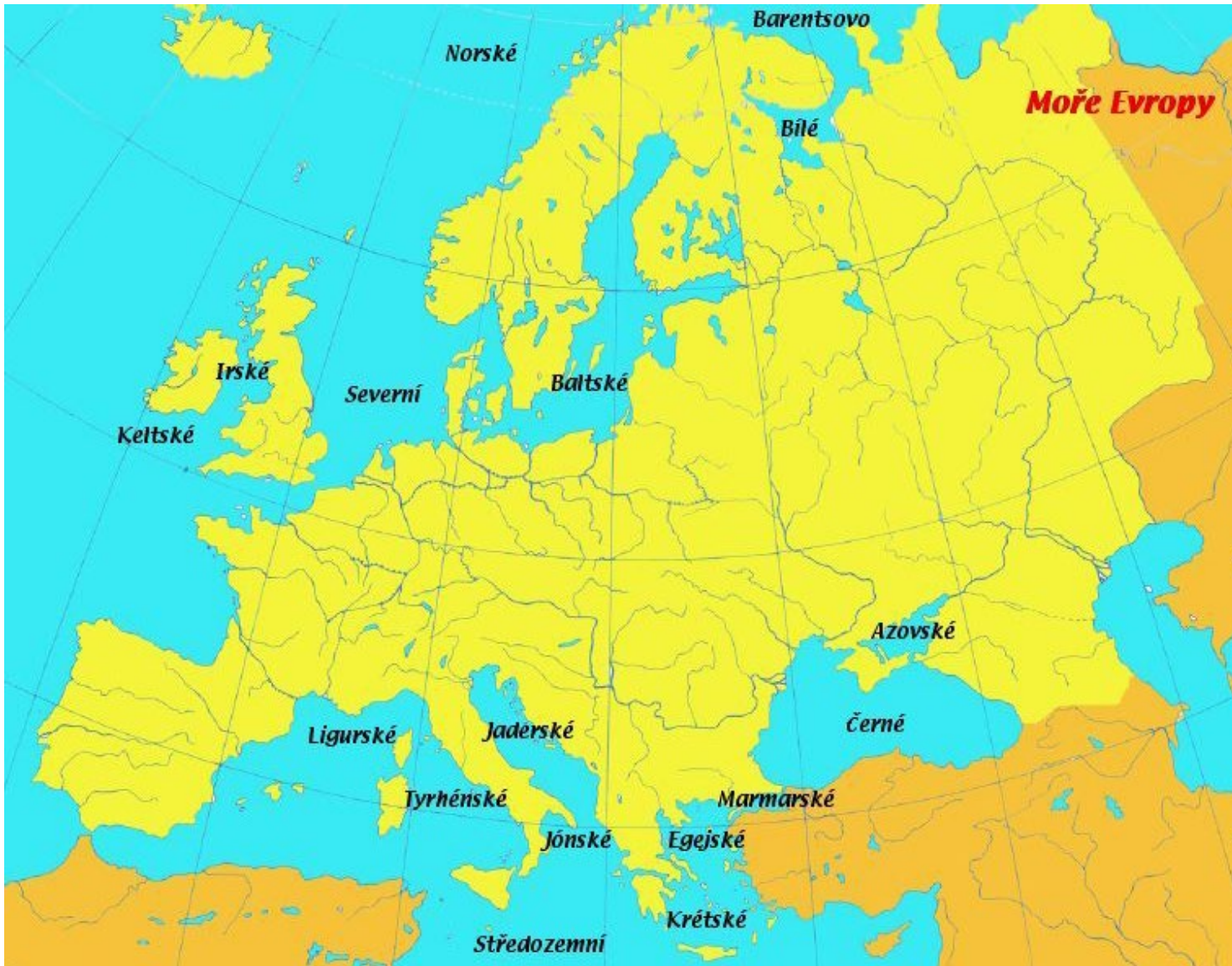




# Špicberky/Svalbard

- skupina ostrovů v Severním ledovém oceánu /Norsko/
- nejsevernější část Evropy.
- Ostrovy leží daleko za polárním kruhem, přesto zde moře většinou nezamrzá.
- Dříve těžba uhlí, dnes turismus
- Rybolov
- Souostroví je územím několika národních parků





# Moře Evropy

- Barentsovo
- Bílé
- Norské
- **Baltské**
- Severní
- Irské
- Keltské
- **Ligurské**
- **Tyrhénské**
- **Jaderské**
- **Jónské**
- **Středozevní**
- Krétské
- Egejské
- Marmanské
- **Černé**
- Azovské

# Středozemní moře

# Středomoří

- Krajina olivových hájů
- Kolébka civilizace (Egypt, Řím, Řecko)
- Oblast rekreace
- Přeměněná krajina kácením původní vegetace (borovice, cedr, dub) nahrazen Macchiemi, vinnou révou, citrusy, olivy, díky kácení a častým požárům velká eroze půdy.
- Středomořský vegetační pás leží v subtropích (30° - 40° zeměpisné šířky)  
Léto: suchý a teplý vzduch z tropů (vysoké teploty a málo srážek)  
Zima: vzduch z mírného pásu (vyšší srážky a ochlazení - průměrně 10°C)





- Na kterých polokoulích se rozkládá Evropa?
- Do mapy zakreslete hranici mezi Evropou a Asií.
- Zakreslete nultý poledník (kterými státy prochází) a severní polární kruh.
- Vypiš nejzašší body Evropy (S, J, V, Z).
- Písmeny označ poloostrovy: Apeninský, Balkánský, Peloponéský, Pyrenejský, Bretaňský, Skandinávský, Jutský, Kola, pol. Krym.
- Čísly označ ostrovy: Island, Britské ostrovy, Korsika, Sardinie, Sicílie, Kréta, Baleáry.
- Kterým státům patří Grónsko a Kanárské ostrovy? Patří k Evropě?